

KÖZÉPFÖLDE SZIMFÓNIAI

Írta: Forgács Máté (Hirannor Luinthôn)

2020. február 28-án a Művészetek Palotája Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében mutatták be Magyarországon először Johan de Meij holland zeneszerző, karmester, harsona- és eufóniumművész 5. szimfóniáját, mely a *Viszszatérés Középföldre* alcímet viseli. A Szent István Király Szakgimnázium Fúvószenekarát Makovecz Pál vezényelte, a szoprán szólókat Bódi Zsófia énekelte. Ez a szerző második olyan szimfóniája, melyet a tolkien mitológia inspirált.

Johannes (Johan) Abraham de Meij 1953. november 23-án született egy Hága elővárosának tekinthető kisvárosban, Voorburgban. Tizenöt évesen már a Harmonie Forum Hadriani zenekar egyik harsonása volt. Később a világ egyik legrégebbi ifjúsági zenekarában, a Fővárosi Ifjúsági Zenekarban játszott, ahol a híres jazz-zenész Piet van Dijk tanítványa volt. A Hágai Királyi Konzervatóriumban harsonát, zeneszerzést és vezénylést tanult. Tanárai között olyan nagy neveket találunk, mint Arthur Moore harsonaművész vagy Rocus van Yperen karmester. 1989-ben megalapította saját kiadóját, az Amstel Musicot. Mielőtt karrierjét teljesen a zeneszerzésnek és a vezénylésnek szentelte volna, jelentős sikereket ért el szólistaként is. A New York-i mellett a fukuokai Kyushu és a caracasi Simón Bolívar fúvószenekarok rendszeres vendégkarmestere. 2016-ban elnyerte a rangos Buma-díjat klasszikus zenei kategóriában. Amikor épp nem utazik messzebbre, akkor Hudson Valley és Manhattan között osztja meg idejét feleségével, Dyannel, két macskájukkal, Lennyvel és Toscával, illetve kutyájukkal, Lucyval. Két tolkien ihletésű kompozíciója mellett érdemes megemlíteni többi szimfóniáját, *A Nagy Almát*, a *Földbolygót* és a *Dalok szimfóniáját*, valamint versenyműveit, a harsonára írt *T-Bone Concertót*, az eufóniumra komponált *UFO Concertót* és a *Casanova* csellóversenyt.

De Meij első kalandozása Középföldre az 1. „*A Gyűrűk Ura*” szimfónia volt, mely Tolkien azonos című regényének szereplőit, helyszíneit eleveníti meg. Az első tételben **Gandalf**, a fehér mágus dicsfénytől övezett alakja jelenik meg előttünk, majd **Lothlórien**be, a tündék mesés erdejébe kalandozhatunk el, a harmadik tételben pedig felbukkan a settenkedő **Gollam**. A komor hangvételű negyedik tétel, mely az **Utazás a sötétben** címet viseli, két részre oszlik. Az első részében a Moria üres és sötét bányáiban kóborló csapat útját követhetjük nyomon, majd a második részben a Khazad-dúm hídjánál lezajlott eseményekbe csöppenünk bele. Az utolsó

tétel egy vidám lezárása a kalandnak, a **Hobbitok** barátságos népének társaságában. Az 1988. március 15-én Brüsszelben bemutatott mű azonnal óriási sikert aratott. A következő évben – 143 pályamű közül – ez az alkotás nyerte el a John Philip Sousa Alapítvány által szervezett Sudler Nemzetközi Kompozíciós Verseny nagydíját, majd a Holland Zeneszerzők Alapjának ösztöndíját is kiérdemelte. Megjelenése óta több tucat zenekar rögzítette, köztük olyan neves társulatok, mint a Londoni Szimfonikus Zenekar.

Harminc évvel az első utazás után a szerző ismét visszatért Középföldre, ezúttal viszont elsősorban *A szilmarilok* egy-egy kulcsfontosságú szereplőjét, illetve eseményét jelenítette meg a zene eszközeivel. Az első tétel a **Miri na Fëanor** (Fëanor kincsei) címet viseli, és a szilmarilok megalkotását és Morgoth általi elrablását mutatja be, majd a tündék útját „az ékszerek háborújába”. A második tétel **Tinúviel** története: hogyan szerzi vissza Berennel az elrabolt ékszereket, hogyan veszíti el társát és hogyan kapja vissza őt a halhatatlanságról való lemondásáért cserébe. A harmadik tételben **Ancalagon i-mór**, azaz Ancalagon, a fekete iszonyat, Morgoth leghatalmasabb és leggonoszabb sárkánya jelenik meg, előrevetítve a későbbi csatát, melynek végén Eärendil legyőzi őt. Miután megjelent Lúthien és Eärendil alakja is, kicsit kitekintünk egy későbbi személyre, Eärendil leszármazottjára, aki Lúthien Tinúvielhez hasonlóan szerelméért lemond a halhatatlanságról: **Arwen Undómiel**, a fényesen ragyogó Esticsillag, Gondor királynője jelenik meg. Az ötödik tételben, mely a szimfónia csúcspontja, visszatérünk a Harag háborújába, a **Dagor Delothrin**be. Morgoth minden eddiginél hatalmasabb sereggel tör a tündékre és az emberekre. Halljuk, amint az orkok azt kiáltozzák, hogy guruth (halál), degi (ölni), dagor (harc), snaga (rabszolga) és burzum (sötétség). Majd a Gyűrűvers szavait: gimbatul, krimpatul, thrakatulúk, durbatulúk. Az utolsó tételben **Thuringwethil**, a titokzatos árnyékasszony alakja elevenedik meg, de nemcsak mint Morgoth hűséges szolgálója, hanem láthatjuk a denevérásszony bőrébe bújt gyönyörű Tinúvielt is. A szimfónia nemzetközi premierjére 2018. november 3-án került sor az Indiana állambeli Valparaisóban. A pozitív fogadtatás ezúttal sem maradt el. A zeneszerzőt Matthijs Vermeulendijra jelölték érte a következő évben, melyet ugyan nem nyert el, de már maga a jelölés is óriási elismerés.

Fotó: Luis Arturo Garcia © 2019